

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL.410.020.04.2019

Marian Pieczuro - Prezes Zarządu
Koła Łowieckiego „Kaczor”
w Dobrym Mieście
ul. Gdańska 4B, 11-040 Dobrze Miasto

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 „Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie „Kaczor” w Dobrym Mieście, ul. Gdańska 4B, 11-040 Dobre Miasto (dalej: „Koło”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marian Pieczuro - Prezes Zarządu od 29 kwietnia 2007 r. (dalej: „Prezes Zarządu”).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych. 2. Prawdliwość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Olsztynie.
Kontroler	Hubert Sikorski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/129/2019 z 1 października 2019 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-10)</p>

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

Koło było przygotowane organizacyjnie i merytorycznie do sprawnego rozpatrywania wniosków poszkodowanych. W trakcie szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych stosowano procedurę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Koło współdziałało także z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom, zaopatrując ich m.in. w różnego rodzaju ogrodzenia i repelenty. Ustalone kwoty odszkodowania były przekazywane poszkodowanym na konto lub w gotówce, jednak zdarzały się nieliczne opóźnienia wypłat wynikające z przeoczenia terminów przez Koło.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych
Opis stanu faktycznego	1.1. W okresie objętym kontrolą Koło dzierżawiło od Starosty Olsztyńskiego trzy obwody łowieckie o łącznej powierzchni 23319 ha (w tym pow. leśna – 4533 ha), tj.: a) nr 178 o pow. 8640 ha (w tym pow. leśna 2424 ha), na terenie gmin Dobre Miasto i Dywity, kategoria obwodu – słaby;

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. dalej: „ustawa o NIK”.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

- b) nr 179 o pow. 7685 ha (w tym pow. leśna 1599 ha), na terenie gmin Dobre Miasto, Dywity, Świątki i Jonkowo, kategoria obwodu – słaby;
- c) nr 180 - o pow. 6994 ha (w tym pow. leśna 510 ha) na terenie gmin Świątki i Lubomino, kategoria obwodu – bardzo słaby.

Umowy dzierżawy obwodów łowieckich z 30 marca 2017 r. nie zawierały wyodrębnionej powierzchni użytkowej obwodów lub powierzchni wyłączonej. Aneksy do umów dotyczących dwóch obwodów (nr 178 z 5 lipca 2018 r. i nr 179 z 12 lipca 2019 r.) wyłączały z użytkowania łowieckiego łącznie 435 ha ich powierzchni.

Na mocy wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z 6 marca 2018 r., stwierdzającego nieważność uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie „Podziału województwa Warmińsko Mazurskiego na obwody łowieckie” w zakresie dotyczącym obwodu łowieckiego nr 178, z użytkowania łowieckiego wyłączono jedną z działek rolnych⁴, będących własnością skarżących. Właściciele przedmiotowej nieruchomości, pismem z 11 maja 2018 r., wezwali Koło do zaprzestania polowań na ich terenie oraz usunięcia z niego ambon łowieckich.

(akta kontroli str. 11-33)

1.2. W okresie objętym kontrolą Koło nie korzystało z usług zewnętrznych ani nie zatrudniało pracowników do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich. Zgodnie ze statutem Polskiego Związku Łowieckiego (dalej: „PZŁ”), za gospodarkę łowiecką w dzierżawionych obwodach łowieckich, w tym za szacowanie szkód łowieckich, odpowiadał łowczy Koła wybrany 27 kwietnia 2015 r. przez Walne Zgromadzenie Członków Koła (dalej: „Walne zgromadzenie”).

Do bezpośredniego szacowania szkód łowieckich Zarząd Koła (dalej: „Zarząd”) wyznaczył, spośród członków Koła, trzy osoby posiadające wieloletnie doświadczenie w tej dziedzinie. Dwie spośród nich posiadały wykształcenie wyższe rolnicze, a jedna wyższe ekonomiczne oraz ukończony kurs dla szacujących szkody łowieckie. Przy oględzinach i szacowaniu szkód Koło reprezentowała jedna osoba, a w razie konieczności osoby wspomagające, tj. Prezes lub Łowczy Koła.

(akta kontroli str. 34-41)

Koło nie wprowadziło wewnętrznych zasad szacowania szkód łowieckich i wypłaty odszkodowań.

(akta kontroli str. 7-10)

1.3. Osoby szacujące szkody w okresie objętym kontrolą miały do dyspozycji m.in.: taśmy miernicze, ręczne wagi, ramy o pow. 1 m² do obliczania obsady roślin, aparat fotograficzny, dalmierz, podręcznik pt. „Szkody łowieckie” oraz komplet obowiązujących przepisów.

(akta kontroli str. 34-37 i 42)

1.4. W sprawozdaniach z przeprowadzonych kontroli działalności Koła za lata objęte kontrolą Komisja Rewizyjna nie stwierdziła nieprawidłowości w działalności związanej z szacowaniem szkód łowieckich i wypłatą odszkodowań. W 2018 r. zwróciła uwagę na konieczność prowadzenia ewidencji szkód przez jedną osobę, tj. Łowczego a nie przez Skarbnika. W protokole z 3 kwietnia 2019 r. zwrócono uwagę na: „nieporozumienia z rolnikami podczas szacowania szkód, dotyczy to jak zwykle tych samych rolników”.

W okresie objętym kontrolą Koło było dwukrotnie kontrolowane przez Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Olsztynie (dalej: „ZOPZŁ”). W wyniku kontroli kompleksowej z:

⁴ W wyroku nie podano powierzchni nieruchomości.

- marca 2017 r., w zakresie określonych procedur przy odszkodowaniach łowieckich stwierdzono, że „zachowane są wszystkie warunki określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych”;

- kwietnia 2019 r.⁵ stwierdzono m.in.⁶ opóźnienie wypłat odszkodowań w dziesięciu przypadkach (od 3 do 105 dni) oraz braki w wypełnieniu ewidencji szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych. W wyniku kontroli zalecono: dotrzymywanie terminów wypłat odszkodowań, określanie wartości odszkodowań na podstawie merytorycznych obliczeń, informowanie poszkodowanych o możliwości i trybie odwołania od treści protokołu końcowego oraz wypełnianie dokumentacji z szacowań z należytą starannością. Stwierdzono także, że „wnoszone skargi poszkodowanych dotyczące szkód łowieckich nie znajdują potwierdzenia w kontrolowanym obszarze”.

Zarząd Koła nie ustosunkował się do treści protokołu w zakresie sposobu wykonania zaleceń i wykorzystania wniosków.

Prezes Koła wyjaśnił, że: „W miesiącu maju i czerwcu tego roku przebywał w szpitalu i nie mógł zająć się osobiście tą sprawą, a pozostali członkowie Zarządu nie podjęli się odpowiedzi do ZOPZŁ. Rozpoczęto natomiast wprowadzanie w życie zaleceń i wniosków pokontrolnych”. Dodał, że po powrocie ze szpitala zajął się bieżącą pracą w Kole (zagrożenie afrykańskim pomorem świń, szkody łowieckie) i przeoczył sprawę odpowiedzi. Odpowiedź do ZOPZŁ wystosuje w najbliższym czasie.

(akta kontroli str. 43-66)

1.5. Koło zbudowało i użytkowało na dzierżawionym terenie ok. 300 urządzeń łowieckich do wykonywania polowania (ambony stacjonarne i przenośne), ustawionych głównie na granicy lasów i pól uprawnych. Ponadto Koło założyło i uprawiało 10,2 ha poletek zaporowo-zgryzowych oraz 3,25 ha mieszanek zbożowych i topinamburu na paszę do dokarmiania zwierząt⁷. Uprawy szczególnie narażone na szkody, były grodzone na koszt Koła oraz instalowano urządzenia hukowe odstraszające zwierzynę. Na ww. zakupy oraz utrzymanie urządzeń i poletek, Koło wydatkowało w roku gospodarczym 2017/2018 – 15,6 tys. zł, w roku 2018/2019 – 23,1 tys. zł, a w roku 2019/2020 do 31 sierpnia – 22,7 tys. zł. Ponadto Koło posiadało własny ciągnik rolniczy oraz zestaw maszyn uprawowych, które wykorzystywano do gospodarowania na dzierżawionych gruntach oraz do prac agrotechnicznych związanych z naprawą szkód łowieckich, w ramach uzgodnionych odszkodowań.

(akta kontroli str. 34-37, 67-76)

1.6. W okresie objętym kontrolą Koło nie poniosło kosztów związanych z dojazdem do miejsca wystąpienia szkody lub wynagrodzeniem osób szacujących szkody łowieckie. Szacujący szkody łowieckie wykonywali prace nieodpłatnie i byli zwolnieni z obowiązku wykonywania prac gospodarczych na rzecz Koła. Uchwałą Walnego Zgromadzenia członków Koła z dnia 28 kwietnia 2019 r. przyjęto ryczałtową odpłatność za sporządzony końcowy protokół szkód w kwocie 100 zł, która ma być wypłacana na koniec roku gospodarczego.

(akta kontroli str. 77-82)

⁵ Kontrola w zakresie szkód łowieckich, obrotu tuszami zwierzyny łownej i finansów Koła w okresie od 1 kwietnia 2018 r. do 31.03.2019 r. Kontrola została podjęta w związku z pismami skierowanymi do ZOPZŁ przez członka Komisji Rewizyjnej Koła oraz osobę dotkniętą szkodami łowieckimi

⁶ Protokół pokontrolny z 26 kwietnia 2019 r.

⁷ Koło posiadało certyfikat ekologiczny.

1.7. Zarząd Koła otrzymywał z PZŁ regularnie komunikatu i biuletyny zawierające informacje bieżące, w tym w zakresie szacowania szkód łowieckich.

(akta kontroli str. 83)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Koło stworzyło warunki kadrowo-techniczne do sprawnego realizacji zadań dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań. Wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań, zapewniono tym osobom odpowiednie przygotowanie oraz sprzęt niezbędny do wykonania zadań. Współdziałano także z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom.

OBSZAR

2. Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Koło prowadziło ewidencję zgłoszeń szkód w uprawach i płodach rolnych z podziałem na dzierżawione obwody łowieckie, którą prowadzono odrębnie, w formie papierowej. Zawierała ona m.in. datę zgłoszenia szkody, dane zgłaszającego, daty szacowań, rodzaj uprawy, gatunek zwierzyny który wyrządził szkodę, pow. ogólną i zredukowaną uprawy, procent zniszczenia oraz wysokość i datę wypłaty odszkodowania.

(akta kontroli str. 85-99)

2.2. Koło poinformowało czterech spośród pięciu właściwych miejscowo wójtów i burmistrzów (Dobre Miasto, Świątki, Dywity, Lubomino) oraz właściwą terytorialnie izbę rolniczą o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzanych przez dziki, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych. W pismach podano numery obwodów łowieckich objętych szacowaniem przez poszczególnych szacujących, ich telefony kontaktowe oraz adres, pod którym należy zgłaszać szkody. Informacja taka nie została przekazana do Gminy Jonkowo.

Prezes Koła wyjaśnił, że „brak skierowania tej informacji do wójta Gminy Jonkowo wynikało z przeoczenia. Powierzchnia obwodu nr 180 na terenie Gminy Jonkowo wynosi zaledwie ok. 200 ha, w tym 7 ha pow. leśnej. Na tym terenie gospodaruje dwóch rolników, którzy corocznie składają wnioski i otrzymują od Koła odszkodowania za szkody łowieckie. Ponadto na stronie internetowej Koła zamieściliśmy aktualne informacje dotyczące kontaktu z Zarządem i osobami szacującymi szkody łowieckie”.

(akta kontroli str. 65-66, 100-121)

2.3. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. zwierzyna łowna (dziki i jelenie) wyrządziła szkody na pow. 166,4 ha (powierzchnia zredukowana) wszystkich dzierżawionych przez Koło obwodów. Szkody wystąpiły na zgłoszonym obszarze całkowitym 309,07 ha łąk i pastwisk oraz 1207,67 ha pozostałych upraw. W objętych kontrolą latach gospodarczych powierzchnia zredukowana szkód wynosiła odpowiednio⁸ 66,05 ha, 58,81 ha i 41,54 ha upraw.

(akta kontroli str. 122-124)

⁸ Łącznie dla wszystkich trzech obwodów łowieckich.

2.4. Z tytułu odszkodowań Koło wypłaciło w okresie objętym kontrolą łącznie 213,1 tys. zł, z czego: 85,5 tys. zł w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018, 58,4 tys. zł w roku 2018/2019 oraz 69,2 tys. zł w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r.

(akta kontroli str. 122-124)

W okresie tym, spośród 102 spraw zakończonych wypłatą odszkodowania w 33 przypadkach wypłacono je po terminie 30 dni od przeprowadzenia oględzin lub szacowania ostatecznego. Dotyczyło to 23 odszkodowań wypłaconych w roku gospodarczym 2017/18, dziewięciu w roku 2018/19 i jednego do 31 sierpnia 2019 r. Analiza dokumentacji wszystkich 33 wykazanych przypadków opóźnienia wypłaty odszkodowania wykazała że:

- w czterech przypadkach opóźnienie (od 3 do 41 dni) wynikało z przeoczenia terminu przez Koło;
- w 20 przypadkach rolnicy na wniosku o szacowanie nie podali numeru konta bankowego i nie zgłosili się w terminie po gotówkową wypłatę odszkodowania, a w jednym przypadku poszkodowany podał błędny numer konta bankowego;
- w siedmiu – uzgodniono z poszkodowanymi późniejszy termin wypłaty;
- w jednym przypadku, po odwołaniu poszkodowanego do właściwego miejscowo nadleśniczego (w związku z opóźnieniem wypłaty) naliczono i wypłacono mu odsetki w kwocie 12,54 zł.

(akta kontroli str. 122-127)

2.5. W okresie objętym kontrolą Koło otrzymało łącznie 109 wniosków o szacowanie szkód łowieckich, w tym: 44 wnioski w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018; 30 wniosków w roku 2018/2019 i 35 w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r.

W badanym okresie Koło odmówiło wypłaty odszkodowań w siedmiu przypadkach (wszystkie w roku gospodarczym 2018/2019) wskazując, że:

- wysokość odszkodowania nie przekraczała wartości 100 kg żyta (dwa przypadki)
- szkodę naprawiono bezgotówkowo poprzez włókowanie i podsiew traw (dwa przypadki)
- poszkodowany skosił uprawę (zboże) przed szacowaniem ostatecznym (jeden przypadek),
- szkodę wyrządził łoś oraz miała ona miejsce na terenie leżącym poza obwodem łowieckim, tj. ogrodzonym ogródku przydomowym (po jednym przypadku).

(akta kontroli str. 122-124, 128-158)

2.6. W okresie objętym kontrolą przedstawiciele Koła brali udział w dwóch sprawach o ustalenie wysokości odszkodowania w wyniku mediacji (obydwie w roku gospodarczym 2017/18). Na wniosek poszkodowanych, niezadowolonych z działań Koła w zakresie szacowania szkód, negocjacje odbyły się w Urzędzie Miasta w Dobrym Mieście, przy udziale stron i trzyosobowej komisji, w wyznaczonym przez Burmistrza terminie. Z negocjacji sporządzono protokoły podpisane przez wszystkie strony mediacji. W wyniku tych mediacji zawarto dwie ugody, w których Koło zobowiązało się odpowiednio do:

- przekazania osobie poszkodowanej materiałów potrzebnych do zabezpieczenia nieruchomości, udzielenia pomocy przy zainstalowaniu elektryzatora i ogrodzenia posesji oraz zwiększenia liczby polowań w pobliżu.
- przeprowadzenia szacowania szkód wyrządzonych w uprawach poszkodowanego oraz ustalenia kwoty i wypłaty odszkodowania.

Jak wyjaśnił Łowczy Koła „Rolnicy, którzy wystąpili do Burmistrza o przeprowadzenie mediacji z Kołem są nam dobrze znani. Należą do grupy rolników bardzo roszczeniowych, niecierpliwych i jednocześnie słabo radzących sobie na gospodarstwie.

1) W przypadku Pani Z. zgłosiła ona, jako szkody łowieckie, uszkodzenia takich sprzętów jak gitara, stół, zgromadzony styropian, które były przechowywane na ganku budynku mieszkalnego, ogrodzonego siatką metalową z zamykaną furtką. Podczas oględzin stwierdziliśmy, że ww. sprzęty nie były zniszczone przez dziki tylko nosiły ślady pogryzienia przez psy właścicielki. Po negocjacjach przy udziale komisji z Urzędu Miasta, osobiście przekazałem Pani Z. 1000 mb przewodu elektrycznego i izolatory celem dodatkowego zabezpieczenia posesji. Pani Z. oświadczyła, że sama ogrodzi posesję. Nadmieniam, że już wcześniej przekazywaliśmy Pani Z. materiały do ogrodzenia działek, ale jak podała do protokołu z mediacji „elektryzator ten leżał w garażu”.

2) Jeśli chodzi o Pana W. to pomiędzy złożeniem przez niego wniosku o mediację w Urzędzie w dniu 9 października (o czym dowiedzieliśmy się 23 października), a samymi mediacjami szacowaliśmy u niego zgłoszone w tym samym dniu (20 października 2017 r.) szkody łowieckie. W drodze porozumienia ustaliliśmy odszkodowanie na 5000 zł. Sam poszkodowany wniósł o wypłatę na koniec 2017 roku i otrzymał ją 18 grudnia. Pan W. własnoręcznie podpisał protokół ostatecznego szacowania szkody. Należy dodać, że wcześniej, tj. w sierpniu 2017 r., szacowaliśmy u Pana W. szkody wyrządzone w uprawie owsa, za które otrzymał on 1840 zł oraz w pszenicy, za które Koło wypłaciło 1280 zł. Łącznie Pan W. otrzymał z Koła w tym roku gospodarczym, tytułem odszkodowania, 8020 zł w gotówce, gdyż nigdy nie podał numeru konta bankowego na które moglibyśmy przekazać środki”.

(akta kontroli str. 128, 159-181)

2.7. W okresie objętym kontrolą, w drodze ugody ustalono odszkodowania w 15 przypadkach na łączną kwotę 23,1 tys. zł. W roku gospodarczym 2017/18 dotyczyło to dwóch odszkodowań na łączną kwotę 1 100 zł, w roku 2018/19 pięciu odszkodowań na kwotę 3 800 zł i w roku 2019/20 (do 31 sierpnia) ośmiu - na łączną kwotę 18 200 zł.

W wyniku analizy dokumentacji trzech spraw zakończonych ugodowym ustaleniem kwoty i formy odszkodowania stwierdzono, że we wszystkich tych przypadkach:

- szacowania szkód dokonano w terminie do siedmiu dni od zgłoszenia szkody;
- przy szacowaniu szkód obecny był poszkodowany, co potwierdził podpisem na protokole;
- szkód dokonały dziki i jelenie;
- wysokość odszkodowania ustalono odpowiednio jako: równowartość 6 ton owsa tj. 3000 zł (w uprawie owsa i pszenicy), 100 zł i 10 kg nasion trawy (na łące i pastwisku) oraz 600 zł i zwłókovanie⁹ przez Koło uszkodzonej powierzchni i podsiew trawy (na użytkach zielonych);
- poszkodowani nie wnieśli zastrzeżeń do protokołów;

W jednym przypadku gotówkową wypłatę odszkodowania wykonano po 48 dniach od daty szacowania ostatecznego. Poszkodowany nie podał w tym przypadku numeru konta bankowego i nie zgłosił się po odszkodowanie w terminie 30 dni od szacowania.

(akta kontroli str. 128-130, 182-194)

⁹ Tj. wyrównanie.

2.8. W okresie objętym kontrolą poszkodowani nie wnosili pozwów przeciwko Kołu z tytułu niewłaściwej realizacji zadań w zakresie szacowania szkód i wypłaty odszkodowań za szkody łowieckie.

(akta kontroli str. 195-196)

2.9. W dniu 14 maja 2018 r. Koło skorzystało z możliwości odwołania do nadleśniczego od protokołu z oględzin (z dnia 21 kwietnia 2018 r.) dokonanych bez udziału przedstawiciela Koła. W wyniku tych oględzin ustalono, że szkodę polegającą na „całkowitym ogryzieniu kory i gałęzi dwunastu drzew owocowych”, wyrządziła „zwierzyna płowa, sarny”. Koło odwołało się od tych ustaleń do Nadleśniczego Nadleśnictwa Wichrowo, podnosząc, że uszkodzenia dokonały jelenie lub łosie oraz że uszkodzenia te nie wpłynęły na wegetację roślin. Nadleśniczy oddalił odwołanie Koła ze względu na niedotrzymanie ustawowego terminu na wniesienie odwołania.

W okresie objętym kontrolą odnotowano dwa przypadki, w których poszkodowani odwołali się do właściwego miejscowo Nadleśniczego, tj. w dniu:

- 4 czerwca 2018 r. od protokołu oględzin z 16 kwietnia 2018 r.; Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Kudypy, postanowieniem z 5 czerwca 2018 r., stwierdził uchybienie terminu do wniesienia odwołania;
- 5 marca 2019 r. od protokołu ostatecznego szacowania szkody na użytkach zielonych z dnia 26 lutego 2019 r., w którym kwotę odszkodowania za doprowadzenie gruntów do stanu użytkowania ustalono na 274,05 zł. W wyniku odwołania Nadleśnictwo Kudypy dokonało ostatecznego szacowania i decyzją Nadleśniczego z 22 marca 2019 r. ustalono wartość utraconego plonu, koszty odtworzenia całkowitego uprawy oraz rekultywacji metodą podsiewu na 814,58 zł (zwiększono odszkodowanie o 540,53 zł).

(akta kontroli str. 197-213)

2.10. W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek szacowania szkód łowieckich bez obecności poszkodowanego (rok gospodarczy 2018/2019). W badanym okresie w szacowaniach szkód nie brali udziału przedstawiciele właściwej terytorialnie izby rolniczej, ani przedstawiciele Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

(akta kontroli str. 128-130)

2.11. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano przypadku zgłoszenia przez poszkodowanego zastrzeżenia do protokołu oględzin lub szacowania ostatecznego. W jednym przypadku poszkodowany odmówił podpisania protokołu szacowania ostatecznego szkody i złożył odwołanie do nadleśniczego. Sprawę opisano w punkcie 2.9. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 128-130)

2.12. Badanie prawidłowości realizacji przez Koło procedury szacowania przeprowadzono na podstawie 15 losowo wybranych spraw¹⁰. Wartość wypłaconych odszkodowań na podstawie protokołów szacowań z ww. próby wyniosła łącznie 59 413,82 zł, z czego 7 100,12 zł w roku gospodarczym 2017/2018; 50 105,7 zł – w roku 2018/2019 oraz 2 208 zł w roku 2019/2020 (do 31 sierpnia). Analiza dokumentacji 15 ww. spraw wykazała, że:

- Koło szacowało szkody na pisemny wniosek poszkodowanego, przy czym w trzech przypadkach, w których wnioski składano do urzędów gmin,

¹⁰ Pięć spraw z roku gospodarczego 2017/2018, osiem spraw z roku gospodarczego 2018/2019, w tym cztery w których w szacowaniu uczestniczyły gminy, oraz dwie sprawy w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r.).

w dokumentacji Koła nie było kopii wniosku. Stwierdzono jeden przypadek szacowania na podstawie telefonicznego zgłoszenia szkody;

- We wszystkich przypadkach przy szacowaniu szkód były obecne strony, tj. poszkodowany lub jego przedstawiciel oraz przedstawiciel Koła dokonujący szacowania. Obecność stron w 14 przypadkach potwierdzono podpisami na protokołach, a w jednym przedstawiciel poszkodowanej odmówił podpisu nie wnosząc zastrzeżeń do treści protokołu¹¹.
- W pięciu przypadkach w protokołach zawarto informację o ugodowym lub polubownym ustaleniu kwoty odszkodowania, a w pozostałych dziesięciu kwota odszkodowania została wyliczona zgodnie z obowiązującą metodologią.
- W 13 przypadkach terminowo wypłacono odszkodowania, a w pozostałych dwóch wypłaty odszkodowania dokonano po terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody (tj. z opóźnieniem 9 i 73 dni), z tego w jednym przypadku poszkodowany podał błędny numer konta bankowego, a w drugim nie zgłosił się w ustalonym terminie po odbiór gotówki;
- We wszystkich przypadkach przyznano odszkodowania, z tego w 11 w formie gotówkowej, w trzech – oprócz środków finansowych w ramach odszkodowania przekazano dodatkowo: nasiona trawy, siatkę ogrodzeniową i przewód elektryczny, wykonano włókowanie uprawy i podsiew nasionami trawy, a w jednym przypadku odszkodowanie przekazano w formie nasion trawy i zbrojonej taśmy ogrodzeniowej;
- W siedmiu przypadkach do protokołu nie wpisano wszystkich elementów. Dotyczyło to m.in.: plonu z 1 ha, szacunkowej powierzchni i stanu uszkodzonej uprawy oraz szacunkowego procentowego jej zniszczenia. W pięciu z nich zawarto informację o ugodzie, w jednym zastosowano odszkodowanie łączone (środki pieniężne i ogrodzenie uprawy), a w jednym zastosowano szczegółowe obliczanie powierzchni zadeptania uprawy przez zwierzynę w 69 punktach pomiarowych.

Zapytany o powód przyjmowania za podstawę do wypłat odszkodowań protokołów, które nie były wypełnione we wszystkich pozycjach formularza, Łowczy Koła wyjaśnił, że: „Podpisane protokoły świadczą o przeprowadzeniu szacowania szkód oraz ustaleniu wysokości i formy odszkodowania. Tak naprawdę te dane wystarczały do wypłaty odszkodowania. Osoby szacujące szkody w imieniu Koła, posiadają wiedzę i doświadczenie w zakresie szacowania szkód łowieckich, wobec czego Zarząd Koła nie ma podstaw do podważania ich ustaleń.”

Odnosnie przyjmowania telefonicznych zgłoszeń szkód wyjaśnił, że: „Koło dba o dobre relacje z rolnikami i nie uchyla się od szacowania szkód i wypłaty odszkodowań. Telefoniczne przyjmowanie zgłoszeń szkód miało charakter jednostkowy i dotyczyło co najwyżej kilku przypadków zgłoszeń od rolników, których znamy od wielu lat i którzy chętnie współpracują z Kołem, nie tylko w zakresie szkód łowieckich”.

(akta kontroli str. 131-140, 214-276)

2.13. Koło nie prowadziło rejestru skarg i wniosków. W sprawie tej Prezes Koła oświadczył, że: „W okresie objętym kontrolą do Zarządu nie wpłynęły skargi na postępowanie przedstawiciela Koła podczas szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych”.

(akta kontroli str. 277)

¹¹ Poszkodowani nie wnieśli zastrzeżeń do treści protokołów

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W okresie objętym kontrolą stwierdzono cztery przypadki przekroczenia przez Koło terminu wypłaty odszkodowania, określonego w § 6 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych¹², tj. 30 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania.

Trzy przypadki przekroczenia terminu dotyczyły roku gospodarczego 2017/2018 i wynosiły w dwóch przypadkach po 7 dni (dwie uprawy tego samego rolnika) i w jednym – 41 dni. Jeden przypadek miał miejsce w roku gospodarczym 2018/2019, a opóźnienie wypłaty wyniosło 3 dni.

Jako powód ww. nieprawidłowości Prezes Koła wskazał przeoczenie terminu przez Koło.

(akta kontroli str. 125-127)

Ocena cząstkowa

Koło stosowało procedurę szacowania szkód łąwieckich w uprawach i płodach rolnych zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ustalone kwoty i inne formy odszkodowania przekazywano poszkodowanym. Wystąpiły jednak przypadki opóźnienia wypłat odszkodowań, także w wyniku przeoczenia terminu przez Koło.

IV. Uwagi i wnioski

Uwzględniając działania podjęte w toku kontroli NIK nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, dnia 3 grudnia 2019 r.

Kontroler
Hubert Sikorski
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie
Piotr Górny

.....
podpis

.....
podpis

¹² Dz. U. Nr 45, poz. 272.